

ቃል ኪዳን ከም ጸዋዕታን ምስጢር ድሕነትን

ኤፌ 5:21-33

አብ ስርዓት አምላኽና ሸውዓተ ምስጢራት አለውና። ምስጢር ተኸሊል ወይ ቃል ኪዳን ሓደ ካብአም እዩ። ምስጢር ክንብል እንከሎና ምልክት (sign) ወይ ትእምርቲ (symbol) ናይ ካልእ ነገር ማለት እዩ። ግዳማዊ ምልክት ናይ ውሽጢ፣ ምስጢራዊ ናይ ኢየሱስ ክርስቶስ ስራሕ ንሰብ አብ ምቕዳስን ምድኃንን ዝገብሮ እዩ። አብ ጥምቀት ንአብነት ብማይ ብምሕዳብን በቲ ዝድገም ቃልን ንሓደ ተጠማቂ ብግዳማዊ ምልክት ንውሽጣዊ መገፈሳዊ ሕይወቱ ጨረሹ ይሕድሱ። እዚ ኸአ በቲ ናይ አምላኽ መደብን ኃይሉን ዝኸውን እዩ። ቃል ኪዳን በቶም ክልተ ተጻመድትን ዝህብዎ ቃልን በቲ ካህን ዝህቦ ቡራኬን ጸሎትን አብ መዓርግ ምስጢር ይድይብ።

ከም ሥርዓት ላቲናዊ ትውፊት እቶም አብ ኪዳን ዚጽመዱ ናይ ጸጋ ክርስቶስ ላእካን ሠራዕቲ ብምዃን አብ ቅድሚታ ቤተ ክርስቲያን ሥምረቶም (ፍቓዶም) ብምግላጽን፣ ንሓድሕዶም ምሥጢር ተኸሊል ዚፍጽሙ (ዚዕድሉ) ምዃኖም ርዳእ እዩ። አብ ናይ ምስራቕ አብያተ ክርስቲያናት ትውፊት ግን እቶም ካህናት ነቲ ብተጻመድቲ ዚግለጽ ሓድሕዳዊ ቃል ሥምረት መሰኻኸር እዮም። (ሕጊ. ቀ.ምሥ 817) ፣ ንብቕዓት እቲ ምሥጢር ተኸሊል ግና ናቶም ቡራኬ አድላዩ እዩ (ሕጊ. ቀ. ምሥ 828) (ሓ/ት/ክ 1623)።

ምስጢር ዝብል ካብ ቋንቋ ግሪኽ (ሚስቲርዮን) ካብ ዝብል ዝተወሰደ ኮይኑ ትርጉሙ ኸአ ሕቡእ ወይ ምስጢራዊ ማለት እዩ። አብ ብሉይ ኪዳን ምስጢራዊ ነገራት ንአምላኽ እዩ ዝምልከት። ቅ. ጳውሎስ ብዛዕባ ምስጢር ድሕነትና ብኢየሱስ ክርስቶስ (ኤፌ 1:9፣ ቅጥላ 1:26 ፍ) ክዛረብ እንከሎ ይጥቀሙሉ። ፍሉይ ዝበለ ትርጉም ናይ ምልክትን ወይ ትእምርቲ ብዛዕባ መለኮታዊ ሓቅታት አብ ዝምልከት ክዛረብ እንከሎ ይጥቀሙሉ። ንአብነት ጳውሎስ ብዛዕባ መርዓ ክዛረብ እንከሎ ነቲ ምስጢራዊ ሓድነታዊ ርክብ አብ መንጎ ክርስቶስን ቤተ ክርስቲያንን ዘሎ (ኤፌ 5: 32) ክገልጽ እንከሎ ምስጢር ዝብል ይጥቀም።

አበው ቤተ ክርስቲያን ንብምልኡ ክርስቲያናዊ እምነት፣ ንግላዊ ዓምዲ እምነት ንብዙሓት ሉጥርግያዊ ስርዓታት ከም ጥምቀትን ቅ. ቍርባንን ዝአመሰሉ ምስጢራት ይብልዎም። ክሳብ 12 ክፍለ ዘመን ምስጢራት ዝብል ንፍሉይ ስርዓታት ቤተ ክርስቲያን የመልክት አይነበረን። ቤተ ክርስቲያን ንጹር ዝኾነ ርድኢት ወይ ሓሳብ ናይ ምስጢራት ምስ ገበረት ምስጢራት ሸውዓተ ጥራሕ ከምዝኾኑ ክተስተምህር ጀሚራ። አብ ታሪኽ ቤተ ክርስቲያን ነዞም ሸውዓተ ምስጢራት ካብ መጀመርያ እያ ትጥቀሙሎም ነራ አብቲ ናይ መጀመርያ ጊዜ ምስአም ካልእ ተግባራት ቤተ ክርስቲያን እውን ነሮም እዮም አብ ቅድስና ምእመናን ዝሕግዙ ዝነበሩ። ክሳብ ዓሰርት ክፍለ ዘመን አብ መንጎ እቶም ብክርስቶስ ዝተሰርዑን ብቤተ ክርስቲያን ዝተሰርዑን ፍልልይ አይነበረን። ሓደ ተሎጋዊ ከም ዝብሎ ምስጢራት ቤተ ክርስቲያን ቅድሚ 12 ክፍለ ዘመን ዳርጋ 18 ይቆጽር ነሩ። ንባብ ቅዱስ መጽሓፍ፣ ጸም፣ መብጽዓ ምግባር፣ አብ ንግደት ምኻድ. . . ከም ምስጢራት ይቕጽሩ ነሮም።

ቅ. አጎስጢኖስ አብ 4ይ ክፍለ ዘመን ምስጢር ምልክት እዩ ዝብል ርድኢት አተአታትዩ በዚ ኸአ ፍሉይ ርድኢትን ትርጉም ክወስድ ጀሚሩ። “ምልክት ንመለኮታዊ ነገራት ዝሓዘ” ይብሎ። ዝርአ ምልክት ንዝይርአ ጸጋ” እናበለ ይገልጻ። Hugh of St Victor (d 1141) and Peter Lombard (d. 1160) ዝተባህሉ ሊቃውንቲ ነቲ ናይ ቅ. አጎስጢኖስ ርድኢት ወሲኹምሉ ምስጢር ምልክት ጥራሕ አይኮነን “ምኽንያት ናይ ጸጋ እዩ” (cause of grace) አብ ነፍሲ

አማናይ። እዚ ሓሳብ ቅቡል ኮይኑ ምስተራእየ ምስጢራት ሸውዓተ ምዃኖም ክውስኑ ጊዜ አይወሰደን እዚ ኸአ ኣብቶም ሸውዓተ አድለይቲ ስርሓት ድሕነት መሰረት ብምግባር እዩ።

እዚ እቲ ሓባራዊ ንኹሎም ምስጢራት ዝርኢ ከም መባእታ ክሕግዘና ንማለት እዩ። ቀንዲ አርእስቲ ትምህርትና ኣብ ምስጢራት ቃል ኪዳን እዩ ዘተኮር ብፍላይ ከአ ቃል ኪዳን ከም ጸዋዕታን ምስጢራት ድሕነትን ዝብል።

ቃል ኪዳን ምስጢር እዩ። አምላኽ ንሰብ ክፈጥሮ እንከሎ ተባዕታይን ኣንስታይን ገሩ ፈጠሮ፥ ኣብ መደብ ተፈጥሮና ዋና ቃል ኪዳን አምላኽ እዩ። ስለዚ ጽቡቕን ቅዱስን እዩ።

ቅድሚ ኢየሱስ ንመርዓ ኣብ ደረጃ ምስጢር ምስርዑ ባህርያዊ ኩንትራት ኣብ መንጎ ሕጊ ብቑዓት ዝኾኑ ሰብአይን ሰበይትን እዩ ነሩ። ወላ እኳ ብዝተፈላለየ ባህልን ስርዓት ዝተማእከለ ይኹን መርዓ ካብ ክልተ ነጻ ዝኾነ ሓሳብ ብምሃብን በቶም ውዕሊ ዝአትዉ ተቐባልነት ምስ ረኸበ እዩ ዝፍጸም ነሩ። ስለዚ ቃል ኪዳን ውዕሊ/ኩንትራት እዩ ነሩ። ግን እንታይ ዓይነት ኩንትራት እዩ ነሩ? ከም ናይ ሓደ ዕዳጋ ኩንትራት ድዩ ነሩ? ከም ሓደ አቕሓ ምግዛእ ድዩ ነሩ?

ኣብ ርድኢት ከኒሻን ካልኦት ክርስትያን ዘይኮኑን መርዓ ኣብ መንጎ ክልተ ሰብአይን ሰበይትን ዝግበር ባህርያዊ ኩንትራት/ውዕሊ እዩ። እዚ ኩንትራት ውጽኢት ናይ ክልተ ሰባት ብነጻ ምርጫን ብምሉእ ስምምዕን ዝገበርዎ እዩ። ግን ኣብ ዝኾነ እዋን ክፈርስ ይኸእል። በዚ ምኽንያት እዩም መብዝሕትኦም ከኒሻን ዘይክርስትያንን ሕጋዊ ፍትሕ ኣብ ቃል ኪዳን ዘፍቅዱ።

ቤተ ክርስትያን ኣብ ቅዱስ መጽሓፍን ኣብ ትምህርቲ ኣብውን ትውፊትን መሰረት ገራ ኣብ መንጎ ክልተ ዝተጠምቁ ዝግበር መርዓ ካብ ባህርያዊ ኩንትራት/ውዕሊ ንላዕሊ እዩ። ካብ ሓደ መሬት ኣብ ምግዛእ እትገብሮ ውዕሊ ንላዕሊ እዩ። ኣብቲ ክርስቶስ ዝምሃሮ አውንታዊ ድላይ መሰረት ብምግባር ቃል ኪዳን ቅዱስን መልዕክትን ባህርያውን እዩ። ሓደ ካብቶም ሸውዓተ ምስጢራት እዩ።

ቃል ኪዳን ምስጢር እዩ ክብሃል እንከሎ ቀዳሲ ጸጋ ከም ኩሎም ምስጢራት ይዕድለና። እዚ ማለት ክልተ ተፋቕርቲ ቃል ኪዳን ዝአሰሩ ቃል ኪዳናዊ ማሕልኦም ምስ ተለዋወጡ መጋበሪ አምላኽ ኣብ ቅድስና አድሕድ ይኾኑ። ኣብ መዓልቲ ኪዳኖም መለኮታዊ ጸጋ ጥራሕ አይ ኮኑን ዝቕበሉ ንኹሎ ጊዜ ዝጸንዕ ቅዱስ መርዓ ስለ ዝአትዉ፥ ጎይታ ቀጺሉ ነቲ ዘድልዮም ጸጋ ኣብ ኩሎ ኪዳናዊ ሕይወቶም ይዕድሎም። **ጉባኤ ትረትን** ኣነጺሩን ብዘይዝኾነ ጌጋ ቃል ኪዳን ምስጢር እዩ ኢሎ ኣስተምሂሩ።

ኣብ ሉይ ኪዳን ገለ ካብ ነብያት ነቲ ፍቕሪ አምላኽ ንደቂ ሰብ ክገልጹ እንከለዉ ብአምሳል እቲ ኣብ ክልተ ሰብ ኪዳን ዘሎ ርክብ ገሮም ይገልጽዎ። ኣብ ሓዲስ ኪዳን ቅዱስ ጳውሎስ ኣብ ቅድሚ አምላኽ ዝተአትዉ ውዕሊ ይብሎ (1ቆሮ 7:39) ከም ዘይፍታሕ ክገልጽ እንከሎ ኣብ ቅድሚ አምላኽ ዝተአቶ ውዕሊ ይብሎ (1ቆሮ 7:10-11)።

ትምህርትን ርድኢትን ቅ. ጳውሎስ ብዛዕባ ቃል ኪዳን ክንርዳእ መጀመርያ ነቲ ክርስቶስ ምስ ቤተ ክርስትያን ዘልኦ ርክብ ክንፈልጥ ኣሎና። ንጳውሎስ ናይ ሰብአይን ሰበይትን ርክብ ነጸብራቕን አምሳልን ናይ እቲ ኣብ ምንጎ ኢየሱስን ቤተ ክርስትያን ዘሎ ናይ ፍቕሪ ርክብ እዩ። ኢየሱስ መርዓዊ ቤተ ክርስትያን ከአ መርዓት እዩ። ብምሉእ ስለ ዘፍቅሩ ምእንትኦ ኢሎ ተሰዊዑ፥ ሕጂ ኣብ መንበሪ ክብሪ እንከሎ ብዘይብተኽ ሓድነት ምስኦ ብፍቕሪ ዝተወሃሃደ እዩ።

ብተመሳሳሊ አገባብ አብ አተሓሳስባ ጳውሎስ ሰብአይ ንሰበይቱ ከፍቅራ አለዎ ከምቲ ክርስቶስ ንቤተ ክርስትያኑ ዘፍቅራን ምእንትኦ ኢሉ ሕይወቱ ዘሕለፈን (ኤፌ 5:25)። ስለዚ ክርስትያናዊ ቃል ኪዳን ንሰማያዊ ርክብ አብ መንጎ አብ መንበረ ግርማ ዘሎ ክርስቶስን ቤተ ክርስትያንን እዩ ዝመሳሰል።

ቃል ኪዳን ከም ጸዋዕታ፡

ጸዋዕታ ማለት እንታይ ማለት እዩ?

ጸዋዕታ ክንብል እንከሎና አምላኽ አብ ሕልናናን መንፈስናን መንፈሱ ሰዲዱ ህሹኽታ ብምሃብ ንመጻኢ ሕይወትና አብቲ ንሱ ዝደልዮ ክነገልግል ኢሉ ዘልብሰና ፍሉይ ሕርየት እዩ። አምላኽ ክጽውዕ እንከሎ ብሓይሊ ዘይኮነ ፍቓድና ሓቲቱ እዩ ዝገብሮ። አብ ብሉይ ኪዳን ጸዋዕታ **ህዝበ እስራኤል፣ አብርሃም፣ ሙሴ፣ ነብያትን ነጋውስን** ካልኣት ቅዱሳን ሰባትን ንፍሉይ አገልግሎት ክሓርዮም ክጽውዮም ንርኢ። **ንሳሙኤል** ካብ ንእስነቱ ሓርይዎ፣ **ኢሳያስ እግዚአብሔር ንመን ክልእኽ መንክ ክኸደልና** እዩ ክብል ከሎ ሰማዕቲ አነውን እነኹ በልኩ (ኢሳ 6:8) እናበለ ከመይ ኢሉ ከም እተጸውዕ ይነግር። **ኤርምያስ** ብዛዕባ ጸዋዕታኡ ክገልጽ እንከሎ “እግዚአብሔር አብ ከርሢ አደኻ ኸይሓነጽኩኻ ኃረኹኻ ከይተወልድካ ኸአ ቀደስኩኻ ነሕዛብ ነብይ ኸትከውን ድማ መደኩኻ በለኒ” (ኤር 1:45) ይብል። **ንሕዝቅኤል** ነቢይ አብ ምዕ. 2 ከም እነንብቦ እግዚአብሔር ናብቶም ዝዓለዉ ህዝቢ ክልእኮ ከም ዝጸውዖ ንርኢ። **ዳዊት** ናታን ነብይ ካብ አሕዋቱ ክቀብኦ እንከሎ ፍሉይ መጸዋዕታ ንፍሉይ ተልእኮ ንርኢ።

አብ ሓዲስ ኪዳን እውን ጸዋዕታ ማርያም አደ አምላኽ ክትከውን፣ **ዮሐንስ** መጥምቕ ፊተውራሪ ኮይኑ ንምጽኣት መስሕ ክጸርግ ክሰብኽ ካብ ንእስነቱ ተሓርዮ ንርኢ። ኢየሱስ ንሓዋርያት በብሓይ ስዓቡኒ እናበለ ክስዕብዎ ከም ዝጸውዮም ንርኢ። አምላኽ ክጽውዕ እንከሎ መልሲ ክንህቦ ይደሊ። **ነቲ ዝተቐበልናዮ መጸዋዕታ ኸአ ከምቲ ንሱ ዝደልዮም እምበር ከም ድላይና ክንገብሮ አይኮነን እንተ ዘይኮነ ዘይመልክቡ ነልብሶ አሎና።** አብ ክልቲኡ ኪዳናት እምብኣር አምላኽ ካብ ነጻ ድለቱ ተበጊሱ ንሱብ ከም ዝጸውዕን ዝልእኽን ንርኢ። አብ ክርስትናና ሰባት አብ አገልግሎት አምላኽ አብ ዝተፈላለዩ ጸዋዕታ አምላኽ ይመርጸም ኢልና ንኣምን።

አብ ካቶሊካዊ እምነትና ጸዋዕታ ክልተ ነገር ዝሓዘ እዩ። ፩ያ ጽቡቕ ሓሳብን ጽኑዕ ድለትን ገርካ ነቲ እትድለዮ ክተብጽሖ፣ ኩሉ ዘድሊ ኢልካ እትገብሮ ሓሳባት እዩ። **፪ይ** ዓይነትን ዓቕማታትን ሓደ ነቲ ዝደልዮ ዓይነት ሕይወት ክበጽሕ ኢሉ ዝገብሮ እዩ። አብ ገለ እዋን እዚ ክግለጽ እንከሎ ዕንቅፋት ወይ መኸላእታ ዘይብሉ ክኸውን አለዎ።

ቅ. ቶማስ ዘአኩና አብቲ Summa Theologiae ክገልጽ እንከሎ ክህነታዊ/ገዳማዊ ሕይወት አብ ናይ ክርስቶስ ምኽሪ ስለ ዝምስረት ዝበለጸ ሕይወት እዩ ይብል። ስለዚ ይብል ቅ. ቶማስ ሓደ አብ ገዳማዊ ሕይወት እንተ ደለየ (ጽቡቕ ሓሳብ አለዎ)፣ እሞ ርግጽ ዝኾነ ዘዕንቅፍ እንተ ዘይብሉ ክኣትዎ አለዎ ይብል። ቅ. አልፎንሶ ሊጎሪ ዝብሃል እውን ነዚ ሓሳብ ቶማስ ይድግፍ። ሓደ አብ ገዳም ክኣቱ እንተ በለ ከማልኦ ዝግብኦ ነገራት አሎ ጥዕና፣ ዓቕሚ ዘይብሉ እንተ ኾነ፣ ድላዩ ስለ ዝደልዩ. . . ድለቱ ክምርመር አለዎ። ድለታቱ ከይርኣኻ ምቕባል ውጽኢቱ ከቢድ እዩ።

አብ ጸዋዕታ ክህነታውን ገዳማውን ሕይወት ሓደ/ንቲ ቅብሉ/ልቲ ክኾኑ ስለስተ ነገራ ክህልዎ አለዎን፡

- **ጽቡቕ መወዳጃታ** ማለት አብ መጨረሻ ዘለዓለማዊ ሕይወት ከልብስካ ዝዓለመ ክኸውን ኣለዎ። እቲ እትኣትዎ ጸዋዕታ ኣብ መንግስተ ሰማይ ዝመርሓካ ክኸውን ኣለዎ።
- **መኸላእታ ዘይብሉ** ክኸውን ኣለዎ። ኣብ ዝኾነ ጸዋዕታዊ ሕይወት መኸላእታ ዝኾኑ ነገራት ኣለዉ ከም ኣብነት ጥዕናዊ ጸገም፣ ንጹር ዘይኮነ ኦፍልጦ እንተ ዘየለ፣ ኣብ ጥቕሚ ዝተመሰረተ እንተ ኾነ፣ ብፍርሒ ዝተኣትወ እንተ ኾነ. . . . ።
- **ኣሕሉቕ ክቕበልዎ ኣለዎም**። ኣብ ቃል ኪዳን ቤተ ክርስቲያን ክትቕበሉም ኣለዎ። ክልተ ዝምርጻዉ ቤተ ክርስቲያን ከየፍቀደትሎም ክምርጻዉ ኣይግባእን። ኣብ ክህነታዊ ወይ ገዳማዊ ሕይወት ኣሕሉቕ ክቕበሉኻ ይግባእ።

ኣብ ገዳማዊ ሕይወትን ኣብ ቃል ኪዳናዊ ሕይወት ክልተ ዝመሳሰሉ ነገራት ኣለዉ። ቃል ኪዳን ዝኣሰሩ ንቤተ ክርስቲያን እዙዛት ክኾኑ ይግባእ። ንኣብነት ቤተ ክርስቲያን ኣብ መንጎ ሓደ ሰብኣይን ሰባይትን ክግበር ዝሕተት ኪዳን ዘይተፍቅደሉ እንተ ኾነ ክግበር የብሉን። ክልቲኦም ንቃል ኪዳን ብሓባር ክነብሩ ዝተጸውዑ ኣይኮኑን ማለት እዩ። ክልተ ቃል ኪዳን ዝኣሰሩ ሓንጻብ ምስ ኣተውዎ በቲ ቤተ ክርስቲያን እትህቦ ሕግን መምርሕን ንመርጻ ብዝርከኡ ክኸዱ ኣለዎም እዚ ኸኣ ንኪዳናዊ ዝርእን ንቆልዑቶም ኣብ ምዕባይ ዝርከኡ እዩ።

ብዙሕ ጊዜ ቃል ኪዳን ክእሰር እንከሎ ዳርጋ እቲ ጸዋዕታ ኣብ መፈጸምታኡ በጺሑ ማለት እዩ። ሕይወትካ ብኪዳናዊ ሕይወት ክትመርሕ ኢኻ ተጻዊዕካ ኣብ ካልእ ዳርጋ ኣይተጸዋዕካን ማለት እዩ። **መጀምርያ ምልክት ጸዋዕታ እቲ ግለሰብ ሓሳቡ ሂቡ ክኸእል ኣለዎ።** ቅ. ኣልፎንሶስ ከም ዝብሎ ሓደ ጸዋዕታኡ እንታይ ምጅኑ ክፈልጥ ዝደሊ፡ ኣብ ሕልንኡ ኣብ ልቡ ዝብሎ ክሰምዕ ኣለዎ። ነጻነቱ ካብ ዝኾነ መኸላእታ ወይ ተጽዕኖ ዝተሓለወ ክኸውን ኣለዎ። ኣብዚ ነጻ ካብ መኸላእታ ክብሃል እንከሎ ነቲ ዝኣትዎ ሕይወት ዝበቅዕ ክኸውን ኣለዎ ድሕሪኡ ናይ ቤተ ክርስቲያን መጻቀኒታትን ሕግታትን ዘማልእ ክኸውን ኣለዎ። ፕዮስ XI ብዛዕባ ጸዋዕታ ክህነት ክጽሕፉ ከለዉ ክህነታዊ ጸዋዕታ ዝግለጽ ብብዙሕ ነገራት ብሓንጻብ ርኢኻ ዘለዎ ብቕዓትን ክእለትን ኣብቲ ግለሰብ እዩ ይብሉ። ኣብ ቃል ኪዳን እውን ከምኡ እዩ። ክልተ ተጻመድቲ ንኪዳናዊ ሕይወት ብቑዓት ምጅናምን ዘይምጅናምን ኣብ ግምት ኣትዩ ክርክ ኣለዎ።

ጸዋዕታ ኣብ ሕልናኻ ኣቲኻ ንተነካኢ ስምዒትካ ሰሚዕካ መልሲ እትህቦ ኣይኮነን። ኣብ ቅኑዕ ሓሳብን ዓላማን መሰረት ገርካ እትኣትዎ እዩ። ኣካላውን መንፈሳውን ብቕዓት የድሊ እዚ ግን ብዝያዳ ዝሕግዝ እምበር ቀንዲ ኣይኮነን።

ሓቀኛ ጸዋዕታ ካብ ጽኑዕን ነግፈርግ ዘይብሉ ድለት ተበጊሱ ንኣምላኽ ጽን እናበለ ዝምራሕ ሕይወት እዩ። ኣብዚ ድለት ምስ ስምዒት ክተሓዋወስ የብሉን። ጸዋዕታ ሓንጻብ ምስ ኣቶኻዮ ጸገም የብሉን ማለት ኣይ ኮነን ገለ እዋን እምበርዶ እዚ እዩ ጸዋዕታይ እትብላሉ እዋናት ኣሎ። ዓቕቦትን ቍልቕለትን ዝመልኦ እዩ። ንቅድሚት እናረኣኻ ኣምላኽ ሒዝካ እትጉግዝ እዩ። ቃል ኪዳን ብስም ኣሰርካ ቆልዑት ብስም ወለድካ ኩሉ ምስጢር ኪዳናዊ ሕይወት ፈሊጥካ ማለት ኣይ ኮነን። ኣብ ተመክሮ ሕይወት ከም ዝርከ በብግዚኡ ነናቱ ጸገም ኣልኦ።

ምልክታት ጸዋዕታ:

ሓደ ሰብ ጸዋዕታይ እዚ እዩ ክብል ካብ ኣምላኽ ምልክት ክውሃቦዶ ኣልኦ? ኣብዚ ምልክት ክንብል እንከሎና ካብቲ ኣምላኽ እንታይ ዓይነት ሕይወት ክሕዝ ይደልየኒ ካብ ዝብል ክብገስ ይኸእል። ኣብ ገለ ጊዜ እንዝንግዖ ኣሎ ድላይ ኣምላኽ ብብዙሕ መገዲ እዩ ዝንገረና ኣብ ትእዛዙ። ኣብ መዓልታዊ ምኽርታት ካብ ሰባት እንረኽቦም፣ ኣብ መዓልታዊ ሕይወትና፣

ሕልናና ክንምርምር ከሎና፤ ብፍቕሪ እትምራሕ እምነት (ኤፈ. 5:6) ክንሕዝ ከሎና። ስለዚ ምልክት ጸዋዕታ ብብዙሕ መገዲ እዩ ዝመጽአና። ካብ ሓደ ተበጊስና እዚ ክንብል የብልናን ንኹሉ ጉዳይ ኣምላኽ ጽን ክንብል ኣሎና።

ኣብ ፍሉይ ምልክታት ክንጥምት እንተ ፈተና ጸገማት ኣልኡ። እቲ ዝምረጽ ምልክት ወይ እንህቦ ትርጉም ቦቲ ኣባና ዘሎ ሃረርታ/ድለት ክሸፈን ይክኣል እዩ። ንኣብነት ሓደ ንኣምላኽ ምልክት ክህቦ እንተ ሓተተ ኣብ ውሽጡ ብምሉእ ከይተበራበረ እንከሎ ዝሓሰቦ ከም ዝፍጸም ይሓሰብ ወይ ኣብ መዓልታዊ ሕይወቱ ንዝገጥም ነገራት ከም ምልክት መልሲ ነቲ ዝደልዮ እንተ ረኣዮም ኣብ ጌጋ ክኣቱ ይኸእል። ንኣብነት ሓደ ንኣገንቲ ገላ ክምርግዎ ይደሊ ብሓሳቡ ስለዚ ኣብ ዘላቶ ከይዱ ዕምባባ እንተ ሃባ እሞ እንተ ተቐብለቶ ሕራይ ከምዝበለቶ ገሩ ክርእዮ የብሉን ብንጹር ገሩ ክሓትት ኣልኡ እምበር ብስም ተቐብለትኒ ሕራይ ኢላትኒ ክብል የብሉን። ኣብዚ እቲ ሰብ ንሱ ዝደልዮ ምልክት እዩ ዝደሊ ዘሎ እምበር ኣብ ሓንጎሉ ዝሓሰቦ እሞ ከም ምልክት ካብ ኣምላኽ ገሩ ክርእዮ የብሉን።

ኣምላኽ ክጽውዕ እንከሎ ፍሉይ ብዝኾነ ምልክት ኣይጽውዕን እዩ። ፪ይ ጉባኣ ቫቲካን ብዛዕባ ጸዋዕታ ክህነት ክዛረብ እንከሎ “ድምጺ ኣምላኽ ክጽውዕ እንከሎ ኣብ እዝኒ እቲ ካህን ዝኸውን ብፍሉይ ኣገባብ ከም ዝመጽእ ገርና ክንጽበዮ የብልናን (መዓርገ ክህነት 11) ይብል።

ቃል ኪዳናዊ ጸዋዕታ፡

ቃል ኪዳን ጸዋዕታ ካብ ኣምላኽ እንተ ኾይኑ ብፍሉይ ኣብ ቅድስና ዘምርሐ መገዲ ክኸተል ኣለዎ እዚ ማለት ክልተ ሰብኣይን ሰበይትን ቃል ኪዳን ክኣስሩ ዝሓሰቡ ብዕምቆት ክሓሰቡሉን ክምርምሩን ኣለዎም። ብሓቂ ብኣምላኽ ንቃል ኪዳን ክኣስሩ ከም ዝተጸውዑ ምእንቲ ክፈልጡ። ብዙሕ ጊዜ ቃል ኪዳን ዝኣስሩ ነዚ ኣይገብሩን እዮም ኣብ ናይ ፍቕሪ መኡዲ ተዋሒጦም ኣይ ሓሰቡሉን እዮም። ብዙሕ ጊዜ ንርእስና ብዝርኢ ብዘሎና ዓቕምን ኣተሓሳስባን ገርና ንሓሰብ ነቲ ክርስቶስ ዝሃበና ትእዛዝ ንኣምላኽን ብጻይናን ክነፍቅር ዝኣዘዘና ክንምልሱሉ ከሎና ንርእስና ባዕልና ክምእንህብ ገርና ንሓሰብ። እንኸተሎ ሕይወት ቦቲ እንሓሰቦን እንደልዮን ዝስምዓናን ንመርሕ ሽቡ ናትና ፕርሰናሊትን ጠባያትን ንፈጥር። እንተ ኾነ መንፈስ ኣብ ልባትና ኣብ ጊዜ ጸሎት ናይ ሓቂ እንታይ ምዃኑ ድለትና ክንፈልጥ እንታይ ከም ዝብለና ጽን ኢልና ክንክእል ኣሎና። ከምኡ ብግዳም ዝብሃልና ርኢና ክንክእል ኣሎና ንመጸዋዕታ ኣምላኽ ክንምልስ ምእንቲ።

ጸዋዕታ ብቀጥጣ ከምዚ እንተ ገበርካ እዩ ዝብል ፎርምላ የብሉን፤ ከም ናይ ሓደ ስራሕ ቢዝነስ እንገብሮ ኣይኮነን።

ቃል ኪዳን ካብ መጀመርያ ድላይ ኣምላኽ እዩ ሰብኣይን ሰበይትን ገሩ ፈጠሮም ይብለና ቅ. መጽሓፍ። ሓደ ሰብኣይ ሓንቲ ሰበይቲ ብዝሑን ተባዝሑን ንዓለም ምልእዋ እናበለ ፍሉይ ሕጊ ሂብዎም። ኣምላኽ ከስ ካብ መጀመርያ ንፍሉያት ሰባት ንፍሉይ መደቡ ወይ ድላዩ ከም ዝሓርን ዝጽውዕን መጽሓፍ ቅዱስ ፈልዩ ይነግረና። ተፈጥሮና ካልኣይ ከማና ዝበለ ምልክት ከምዝህበና ዝሕብር እዩ። ኣምላኽ ንኣዳም በይኑ ክኸውን ጽቡቕ ኣይኮነን ኢሉ እዚ ዝሕብሮ ካብ መጀመርያ መደብ ኣምላኽ ብሓባር ምዃን እዩ።

ኣብ ሓ/ት/ክ ደጋጊሙ ብዛዓባ ጸዋዕታ ይነግረና። “ሃለዎት መነባብሮኣም ዝኾነ ይኹን ከሎም ምእመናን በብመገደም ብብዙሕን ክንድዚ ዚዓብን መገዲ ድኅነት ተበራቲዶም ጎይታ ብርእሱ ፍጹም ናብ ዝኾነሉ ናብ ናይ ቅድስና ፍጹምና ተጻዊዶም እዮም” (825)። ቀጺሉ ኣብ ቍ 2335 ነፍስወከፍ እዚ ክልተ ጾታ ድማ ብዝተፈላለዩ ኣገባብ ደኣ ይኹን እምበር ማዕረ ክብረ ግርማ

ዝለበሰ ናይ ፍቕሪ ኣምላኽን ክእለቱን ኣምሳል እዩ። ኣብ ኪዳን ዝፍጸም ሓድነት ሰብኣይን ሰበይትን ብመደብ ሥጋ ዝግለጽ ናይ ፈጣሪ ልግስን ፍርየትን ምስሰል እዩ። ስለዚ ሰብኣይ ኣቦኡን ኣዲኡን ይጋድግ ምስ ሰበይቱ ከኣ ይወሃሃድ። ሓደ ኣካል ድማ ይኹኑ መላእ ሰብኣዊ ወለዶ ከኣ ካብዚ ሓድነት እዚ ትፍልፍል” ይብል።

ቃል ኪዳን ጸዋዕታ ንቅድስና እዩ ክብሃል እንከሎ ኣምላኽ ዘውጽኦ ንፍሉይ ሕይወት ክትሕዝ ምእንቲ እዩ። ቅ. ዮሐንስ ጳውሎስ ብዛዕባ ጸዋዕታ ክገልጹ እንከለዉ ጸዋዕታ ዘመልክቶ ነፍሲ ወከፍ ሰብ ኣብ ምሉእ ሕይወቱ ኣብ ኣገልግሎት ብተወፋይነት ክኣትዎ ኣብ ውሽጡ ዝስምዖ ነገር እዩ ይብሉ። ብዙሕ ጊዜ ብዛዕባ ጸዋዕታ ክንዛረብ ከሎና ነቶም ኣብ ክህነታዊ ኣገልግሎት ዝተወፈዩ ወይ ኣብ ገዳማዊ ሕይወት ዝኣተዉ ጥራሕ ከምዘመልክት ገርና ንዛረብ ግን ጸዋዕታ ንኹሉ ዝመልክት እዩ። ቃል ኪዳን ንርእሱ ጸዋዕታ እዩ። ንመብዝሕትኦም ካብ ህዝቢ በዚ ጸዋዕታ እዩ ኣምላኽ ክነብሩ ዝደሊ። ኣብዚ እዋን ናይ ጸዋዕታ ዋሕዲ ኣሎ ክንብል እንተ ኾና ኣብ ጸዋዕታ ቃል ኪዳን እዩ ዘሎ እቲ ጸገም። ሓደ ካብቲ ነዚ ጸገም ጸዋዕታ ዝተባህለ ዘረጋግጾ ብገርሰንተጅ ናይ ሰበኻ ካህናት ክህነቶም ዝሓድጉ ክንርኢ ከሎና ምስቶም ቃል ኪዳኖም ዘፍርሱ ጨረሹ ኣይወዳደርን እዩ። ኪዳኖም ዘፍርሱ ብዝተገደደ ይበዝሑ። መንእሰያት ኣብ ቅድሚኦም ዝርእይዎ ዘለዉ ፍትሕ ቃል ኪዳን ነቲ ዘይርእይዎ ብዘይመርዓ ዝንበር ሕይወት ከምርጹ ከቢድ እዩ። በቶም ዝርእይዎም ዘለዉ ዘይተሓጎሱ ብዘይርእይዎ ክመርጹ ኣይክኣልን እዩ።

ኣምላኽ ንሰብኣይን ንሰበይትን ንጸዋዕታ ቃል ኪዳን ክጽውዖም እንከሎ ንምሉእ ሕይወቶም ብሳብረትን ብሓድነትን ሠሚሮም ንምባር ዚኣትውዎ ተኸሊላዊ ኪዳን፣ ብባሕሪኡ ንረብሓቶም ሰብ ኪዳንን ውሉድ ንምፍራይን ንምዕባዮም ዝዓለመ እዩ (ሓ/ት/ም 1601)። ክርስቶስ ጎይታ ናብ መዓርግ ምሥጢር ኣደይብዎ እዩ (ሕገቆናና 1055)። እዚ ጸዋዕታ እዚ ንክልተ ዝተጠምቁ ሰብ ኪዳን መጸዋዕታ ቅድስና ኮይኑ ፍሉይ ጸጋ ከም ዝዕደሉ ይገብር። ክርስትያናዊ መርዓ ሓደ ፍሉይ መገዲ ኮይኑ ብእኡ ኣቢሉ ክርስቶስ ሓባራዊ መጸዋዕታ ቅድስና ንኹሎም ኣባላት ሰውነቱ ዝኾነት ቤተ ክርስትያን ዝገልጸ እዩ። ንሱ ቅድስና ቤተ ክርስትያን እዩ ዝደሊ። ክልተ ሰብ ቃል ኪዳን ቀጺሎም ንኢየሱስ ይረኽቡዎ ኣብ ነነድሕዶም ከኣ ከም ዝረኽቡዎ ይገብሩ።

ክልተ ሰብ ኪዳን ኣብ ቅድሚ መንበረታቦት ኮይኖም እፈቱ ሕራይ ክብሉ እንከለዉ ነነድሕዶም ጥራሕ ኣይ ኮኑን ከምኡ ዝብሉ ነቲ ክርስቶስ ብእኡም ኣቢሉ ናይ ቅድስና መደብ ብኃይሊ መንፈስ ቅዱስ ኣቢሉ ክገብሮ ዝደሊ እዮም ሕራይ ዝብሉ። በዚ መገዲ ሕያው ምልክት ናይ ክርስቶስ ፍቕሪ ንቤተ ክርስትያን ይኹኑ።

ክርስቶስ ንክልተ ሰብ ኪዳን ብሓባር ሓድነት ሰባት ኣብ ምስጢረ ቃል ኪዳን ከፈጥሩ ይጽውዖም በዚ ኸኣ ኣብ ዘለዓለማዊ ሓድነት ሰባት ኣብ መንግስተ ሰማይ ዝበቐዑ ይኹኑ። ክንዝክሮ ዘሎና ምስጢረ ተኸሊሊ ኣብ ድንበት ካልኣት ዝዓለመ እዩ። ማለት እዚ ምስጢር ዘበርክቶ ድሕነት ነቲ ዝቐበሎ ግለሰብ ኮይኑ ንካልእ ብምግልጋል ጥራሕ እዩ ዝረኽቦ (ሓ/ት/ክ 1534)። እዚ ማለት ሓደ ካብዞም ሰብ ኪዳን ንመንግስተ ሰማይ ብቑዕ ዝኸውን ምስቲ ብምስጢር ዝውሃብ ጸጋ ብምትሕብባር ንቅድስና ርእሱ/ሳን ብምትብባዕ ንቆልዑት ብምዕባይን ከም ሕጊ ክርስቶስን ቤተ ክርስትያን ብምኻድ እዩ። ኣብ ኣገልግሎት ቤተ ክርስትያን ብምስታፍ መንግስቲ ኣምላኽ ክንሃንጽ እጃምና ክነበርክት ጽዑዓት ኢና። ክልተ ሰብ ኪዳን ምስ ደቆም ዘቤታዊት ቤተ ክርስትያን የቐሙ። ቃል ኪዳን መንፈሳውነቱ ዝዓቢ ምስታ ምስጢራዊት ሰውነት ክርስቶስ ዝኾነት ቤተ ክርስትያን ብምውህሃድ እዩ።

ኪዳናዊ ጸዋዕታ እምብኣር ኣብ ልቢ ሰባት ዝፍጠር ኣምላኽ ካብ መጀመርያ ዝደልዮ እዩ። ሰባት ኣብዚ ሕይወት ቅድሚ ምእታዎም ኣዕሚቓም ክሓስቡን ብፍሉይ ጸሎትን ኣስተንትኖን ክገብሩ

ይግባእ። አበናይ ሕይወት እዩ ዝጽውዓኒ ዘሎ ክብሉ። ካብ ርእሶም ወጺኦም ምስኦም ንምሉእ ሕይወት ክትነብር ዝመርጸዎ እትመርጸ ጽቡቕ ገርካ ምፍላጥን ኩሉ ኣብ ጉዕዞ ሕይወት ዝነብርዎ ክዛረቡ ክፋለጡ ክግሩህ መንፈስ ውሽጦም ገሊጾም ክክእሉ ኣለዎም። እናተጠራጠርካ ዝእቶ ኪዳን መጨረሻትኡ ጽቡቕ ኣይኮነን ስለዚ ቅድሚ ምእታው ኣጸቢቕካ ብሓባርን ብግልን ምሕሳብ የድሊ። ብጸሎት ዝተሰነ ምኽርን ማዕዳን ቤተ ክርስቲያንን ኣበ ነፍስናን ከምኡ ወለድናን ኣሕዋትናን ክንሰምዕ ንውሳኔ ክሕግዘና ይኽእል።

ቃል ኪዳን ምስጢር ድሕነት

ኩሎም ምስጢራት ኣብ ድሕነት ነፍስና ክጠቕሙና ኢሉ ክርስቶስ ዝሰርዓልና እዮም። ብዝርአ ምልክት ንዘይርአ ጸጋ ከም እንቕበል ይገብሩና። ነፍስወከፍ ምስጢር ነፍቱ ዝዕድሎ ጸጋ ኣልኦ። ንኣብነት ምስጢረ ጥምቀት ናይ አቦና ኣዳም ኃጢአት ኣጥፊኡ ሓደስቲ ፍጥረት ወረስቲ መንግስተ ሰማይን ንኹሉ ምስጢራት ቤተ ክርስቲያን ክንቅበል ባብ ይኸፍተልና፤ ምስ ማሕበር ክርስቶስ ከም እንሳተፍ ገሩ ንሓዲስ ኣባልነት የብቅዓና፤ ንተልእኮ ስንድዎት ንኸውን። ቃል ኪዳን ሓደ ካብቶም ምስጢራት ኮይኑ ነቶም ዝለብሰዎ ሓዲስ ጸጋ ምስ ክርስቶስን ቤተ ክርስቲያንን ዝለብሱል ይዕድል። መውሰዕ ውጹእ ሰብኣዊ ትካል ወይ ሥርዓት ኣይኮነን። ኣብ መንጎ እቶም ሰብ ኪዳን ዚፍጸም ናይ ሥምረት ኣድሕድ ምልውዋጥ ንኪዳን ኪዳን ዝገብሮ ኣገዳስን ኣድላይን ነገር ምዃኑ ቤተ ክርስቲያን ትቕበሎ፤ ሥምረት እንተ ዘየሎቦ ኪዳን ዚብሃል እውን የልቦን (ሓ/ት/ክ 1626)።

ኣብ ኪዳናዊ ሕይወት ዝጽመዱ ኣብ ፍሉይ ሕይወት እዮም ዝኣትዉ፤ ሓ/ት/ክ ኣብ ቍ 1638 ፍረ ምስጢር ቃል ኪዳን ክገልጽ እንከሎ፡ “ብግቡእን ኣገባብን ዝተፈጸመ ኪዳን ኣብ መንጎ እቶም ሰብ ኪዳን ብባህሪኡ ነባር ዝኾነን ንኻልእ ኪዳን ዘወግድን ማእሰር ዜፍሪ እዩ። ብተወሳኺ ኣብ ክርስቲያናዊ ኪዳን እቶም ሰብ ኺዳን ይበራትዑ፤ ምእንትዚ ፍሉይ ዝኾነ ምሥጢር ከኣ ንሃለዎት ሕይወቶም ክብረቶምን ዝተመደቡ ወይ ዝተቐደሱ ኮይኖም ይርከቡ።

ሰብ ኪዳን ንሓድሕዶም ዚወሃሃብዎ ዚቕበልዎ ሥምረት ባዕሉ እግዚአብሔር ዝኃተሞ እዩ (ማር 1፡9)። ካብዚ ኪዳናዎም ድማ ብመለኮታዊ ሕጊ. . . ብዓይኒ ኃብረተሰብ ከይተረፈ ዝረግኦ ሓደ ትካል ይፍልፍል። እቲ ኣብ መንጎ ሰብ ኪዳን ዚፍጸም ኪዳን እግዚአብሔር ምስ ደቅሰብ ኣብ ዝኣተዎ ኪዳን ተሰኩዑ ይርከብ ንጹሕ ኪዳናዊ ፍቕሪ ናብ መለኮታዊ ፍቕሪ ዘተኮረ እዩ (ፍስሓን ተስፋን 48፡2)። (ሓ/ት/ክ 1639)።

ቃል ኪዳን ንክልተ ተጻመድቲ ፍሉይ ጸጋ ይዕድሎም ማለት ፍሉይ ጸጋ ዕላምኡ ንናይ እቶም ተጻመድቲ ፍቕሮም ፍጹም ንምግባርን ነቲ ዘይንጸል ሓድነቶም ዘበራትዕ። በዚ ጸጋ እዚ ገሮም ከኣ ኣብ ኪዳናዊ ሕይወቶም ቅድስና ክጭብጡ ንወሉዶም ኪቕበሉን ብዝግባእ ከዕብይዎምን ንሓድሕዶም ይተሓጋዝ።” (ብር.ኣሕ 11) (ሓ/ት/ክ 1641)።

ናይ እዚ ጸጋ ምንጪ ክርስቶስ እዩ። ክርስቶስ በዚ ምስጢረ ተኸሊል ገቢሩ ይራኸቦም። መስቀሎም ጸዊሮም ንኪኸተልዎ ምስ ወደቕ ከምብሓዲስ ንኪትንሥኡ ንሓድሕዶም ምእንቲ ኪመሓሓሩ ናይ ሓድሕድ ሸኽም ምእንቲ ኪጸዋወሩ ብፍርሓት ክርስቶስ ንሓድሕዶም ምእዙዛት ምእንቲ ኪኾኑ ከምኡ እውን በቲ ርኅራኄን ፍረን ዝመልኦን መልዕልተ ባህርያዊ ፍቕሪ ንሓድሕዶም ምእንቲ ክፋቕሩ ክርስቶስ ምስኦም ይነብር፤ ኃይልን ብርታዐን ይህቦም። በቲ ካብ ፍቕሮምን ስድራቤቶምን ዚረኽብዎ ፍቕሪ ኣብዚ ምድርዚ ከለዉ ካብቲ ናይ በጊዑ በዓል መርዓ መቐረት የትዕሞም (ሓ/ት/ክ 1642)።

ኪዳናዊ ፍቅር ንኹሉ ምልአት ዘጠቓለለ እዩ። ዕላማኡ ከአ ዓሚቕ ሰብአዊ (አካላዊ) ሓድነት እዩ። እዚ ሓድነት እዚ ኩኖ እቲ ሓድነት ሥጋ ብምኻድ ሓደ ልብን ሓደ መንፈስን ናብ ምቕም ዘምርሕ እዩ።

አብ ኤፌ 5፡ ዘሎ ብምልኡ ብፍላይ አብ ኑ 21-33 እንተ ረኣና ቃል ኪዳን ሓደ ካብቶም ምንጪ ድሕነትና ከም ዝኾነ ንርኢ። ጥዑይ ቃል ኪዳን ንምስጢር ድሕነት አምላኽ ይገልጽ። እዚ ኸአ ንኢየሱስ ክርስቶስ አርአያ ብምኻታልን ምሉእ መስዋዕቲ ብምግባር ዝኸውን እዩ።

- ቃል ኪዳን ምስጢር ድሕነት ወድሰብ ይገልጽ (ኑ 31-32)።

U. ቃል ኪዳን ፍጹም ሓድነት እዩ እዚ ማለት ከአ፡ 1. Comprehensive ሓፈሻዊ/ሰፊሕ 2. Exxclusive ካልእ ዘየፍቅድ 3. Indissoluble ዘይፍታሕ 4. Priented to generate new life ውሉድ ንምርካብ ዝዓለመ እዩ።

A. ቃል ኪዳን አብ ምስጢር እዩ ዘመልክት፡ አፌ 5፡32 ‘እዚ ምስጢር እዚ ዓቢይ እዩ’ ዓሚቕ ምስ ብዙሕ ትርጉም ዘልኡ። ቃል ኪዳን ምስጢር ወንጌል ዝገልጽ ሕያው ምሳሌ እዩ፤ ምስጢር ሓድነት ቤተ ክርስትያን አብ አምላኽ ብክራቶስ። ኤፌ 1፡9-10፤ 3፡3፤ 3፡10 ምስጢር ወንጌል ክሳብ መጨረሻ አብ ኩሉ ሰብአዊ ርክብ ዝቕጽል እዩ፤ ምኽንያቱ ተፈጥሮ ወድሰብ ንእኩ ክሓስብ/ክስተንትን እንተ ኸአለ ትርጉም ተፈጥራ ብቐሊል ክርኢ ይኽእል።

- ምስጢር ክርስቶስን ድሕነትና አብ ሓድነት ቃል ኪዳን ክነስተንትኖ ንኽእል።

U. ምስጢር ክርስቶስ ነቲ ምስ አምላኽ ዘሎና ሓድነት ተግባራዊ ይገብሮ፤ ሰብ ንድላይ አቦ ብምእዛዝ (ፍሊጵ 2፡8-9) ነቲ ኩሉ አብ ሕይወት ዝረኽቦን ሓድነት እናሰውዕ (ኤፌ 5፡1-2) ይገልጽ።

A. ጥዑይ ቃል ኪዳን ብፍሉይ ድሕነት ከመይ ኢሉ ከም ዝሰርሕ የርኢ/ይገልጽ። መብራህቲ ሓድነት ክርስቶስ ምስ ቤተ ክርስትያን ብክልተ መገዲ ክግለጽ ይክእል። አብ 5፡22-24 I. አንስቲ ፍጹም ትክክዞ፡ ከምቲ ቤተ ክርስትያን ንክርስቶስ ትእዘዞ። II. አብ 5፡25-30 አሰብኡት ምሉእ መስዋዕትነት፡ ከምቲ ክርስቶስ ንቤተ ክርስትያን ዝገበረላ።

ቤተ ክርስትያን አብ መንጎ ክልተ ዝተጠምቁ ዝግበር ቃል ኪዳን ምስጢር እዩ እናበለት ተስተምህረና፤ ናይ ክልቲኦም ርክብ ዝገልጸ ብፍሉ መገዲ ዘይፍለ ሓድነት ፍቅር አብ መንጎ ክርስቶስን ህዝቡ ዘሎ እዩ ዝገልጽ። ከምቶም ካልኣት ሽድሽተ ምስጢራት ቤተ ክርስትያን ቃል ኪዳን ምልክት ወይ ትእምርት ንጎይታ ኢየሱስ ዝገልጽን ብኡ አቢሉ መለኮታዊ ሕይወትን ፍቕርን ዝመሓላልፈሉ እዩ። ኩሎም ምስጢራት ብኢየሱስ ክርስቶስ እዮም ተሰሪዖም ሓላፍነቶም ከአ ንቤተ ክርስትያን ተዋሂቡ፤ ብእምነት አብ መንጎ ማሕበር አመንቲ ክትዕድሎም። እቲ ኩሉ ስርዓታትን ጸሎታትን አብ ጊዜ ምዕዳል ምስጢራት እንገብሮም ብዝርከ መገዲ ነቲ እግዚአብሔር ብዘይርከ መገዲ ዝገብሮ እዩ ዝገልጽ።

አብ ቃል ኪዳን ፍቅር አምላኽ ህልው ዝኸውን አብቲ ዝገብርዎ ፍጹም ሓድነትን ብኣም አቢሉ ኸአ አብ ስድርኦምን ሕብረተሰቦምን። ኩሉ ጊዜን ብምሉእ እምነትን ብፍሉይ አብ ነገድሕዶም ክወሃቡ ከለዉ። አብ ግብረ ስጋ ዝገብርዎ ዝገልጸ ናይ አምላኽ ደረት ዘይብሉ ፍቅር እዩ። ክርስትያናዊ ቃል ኪዳን ከም ጉዕዞ ኮይኑ ንምሉእ ሕይወቶም ዓቕቦትን ቍልቍለትን ብሓንሳብ ዝጉዓዘዎ እዩ፤ አብዚ ጊዜ ብዝያዳ ክልቲኦም አብ ነገድሕዶም ይውሃቡን ይቀባቡን። ሕይወቶም ንርእሱ ምስጢር ይኸውን ምስ አምላኽ አብ ስራሕ ይተሓባበሩ፤ ንርእሶም አብ

ክርስቶስ ከም ዝነበሩ ዘለዉ ገሮም ይርእይዎ፤ ክርስቶስ ከኣ ኣብ ርክቦም ምስኦም ኣብ ኩሉ ርክባቶም ተግባራቶምን ኣተሓሳስብኦምን ይነብርን ይዓይን።

ኣብ ትምህርቲ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ምስጢራት ነቶም ብቕኑዕን ግሉጽን መገዲ ንዝቕበልዎም ጸጋ ይዕድሉ። ጸጋ ማለት ነቲ ኣምላኽ ንመለኮታዊ ሕይወት ምሳና ክካፈሎ እንከሎ ዝገልጽ፤ ከም እሙናት ተኸልቲ ክርስቶስ ኮና ክነብር ዝሕግዘና እዩ። ኣብ ቃል ኪዳን እቲ ዝሀቦ ጸጋ ንክልቲኦም ሰብ ኪዳን ኣብ ኪዳኖም ዘድልዮም ኣገዝን ጥዑያትን ንፋዓትን ወለዲ ናይ ዝኾኑሉ ኃይሊ ይህቦም። ንክልቲኦም ኩኖ ናይ ቀጥታ ኣዝማይ ኣብ ሕብረተሰብ ፍቕርን ነባሪን ቃል ኪዳን ተበሃግን ዝክአል ከምዝኾነ የርእዩ ወይ ይገልጹ።

ጳውሎስ ፯ይ ከም ዝጽሓፍዎ “ብምስጢረ ቃል ኪዳን ሰብኣይን ሰበይትን ይጸንዑን. . . ንግብኣም ብእምነት ክፍጽሙ ይቅደሱ፤ ንጸዋዕትኦም ጸሮም ወላ ክሳብ ፍጹምና ከብጽሑ፤ ከምኡ ንክርስቲያናዊ ምስክርነት ብፍሉይ ንእኦም ዝምልከት ኣብ ቅድሚ ዓለም ከም ዘብጽሑ ይገብሮም (Humanae Vitae, n. 25) ይብሉ።

ኣብ ካቶሊካዊ እምነትና ቃል ኪዳን ኩኖ ባህርያዊ ስርዓት እዩ። ክርስቶስ እዩ ኣብ ሓፍ ዝበለ ደረጃ ከም ዝበጸሕ ገርዎ እዚ ኸኣ ኣብ ናይ ቃና ዘገሊላ ኣብ ዝተገብረ መርዓ ብምስታፉ ገሊጽዎ (ዮሐ 2:1-11)፤ ሓደ ካብቶም ሸውዓተ ምስጢራት ገርዎ።

ኣብ መንጎ ክልተ ክርስቲያን ዝግበር ቃል ኪዳን መልዕልተ ባህርያዊ ጸጋን ባህርያዊ ነገርን ዝሓዘ እዩ፤ በዚ ምኽንያት ነቶም ዝፍጽምዎ ፍሉይ ጸጋ ይዕድሎም።

ኣብ ኩሎም ምስጢራት ኣምላኽ ዝጸወቶ ናቱ ተራ ኣልኦ ሰብ ከኣ ኣብቲ ኣምላኽ ዝሕቦ መልሲ ሂቡ ክኸእል ኣለዎ። ብዘይ እቶም ሰለስተ ፈለምቲ ምስጢራት ካልኦት ናታትና ድለትን ተሳትፎን የድልዮም። ኣብ ምስጢረ ቃል ኪዳን ናይ ክልተ ተጻመድቲ ቀጻሊ ተሓድሶን ሱታፊን ክገብሩ እንከለዉ ንኪዳኖም ቅድስና ሰላም ፍቕሪ የልብስዎ ስለዚ ብዘይ ምሕላል ክጽልዩን ክጸዋዕቶን ንዝበለጸ ክሃስቡን ይግባእ። ብኸምዚ ዝምሕራሕ ኪዳን መንግስተ ሰማይ እዩ።

ነዘን ዝስዓብ ሕቶታት ሓሲብኩም ኣንቢብኩም መልስወን:

1. ዓላማ ቃል ኪዳን እንታይ እዩ?
2. ብኸመይ ዝበለ መገዲ እዩ ቃል ኪዳን ከም ኣምሳል ኣምላኽ ምዃኑ ዝገልጽ?
3. ቃል ኪዳን ከመይ ገሩ ምስጢረ ድሕነት የንጽባርቕ?
4. ኣሰብኡት ከመይ እንተ ገበርኩም እዩ ምሉእ/ፍጹም መስዋዕቲ ምእንቲ ብዓልቲ ቤትኩም ገርኩም ክብሃል ዝክአል?
5. ኣንስቲ ነሰብኡትክን ብምሉእ ከም እትእዘዛኦም ዝገልጽ ክተርእያ እንታይ እዩ ካብኸን ዝድለ?

ዝንበብ መጻሕፍቲ:

1. መዝገብ ሃይማኖት ትምህርቲ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ብፍላይ ንምስጢራት ዝርኢ ካብ ቍ 1076 - 1666 ኣንቢብካ ምርዳእ። Catechism of the Catholic Church.

2. The Mystry of Marriage A Theology of the Boday and the Sacrament by Perry J. Cahall.
3. Marriage and Sacrament A theology of Christian Marriage by Michael G. Lawler.
4. The Invisible Partners by John B, San Ford.

አባ ንጉሠ ፍሥሐ